

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Београд
412-48/2020

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 23482 датум: 13. јул 2020. г.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ
МОНИТОРИНГ ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА

Извештај о посети Полицијској станици Гроцка

**Праћење спровођења препорука из Извештаја Европског
комитета за спречавање мучења и нечовечних или
понижавајућих казни или поступака о посети Републици
Србији из 2017. год.**

Београд, јул 2020. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

УСТАНОВЕ	Полицијска станица Гроцка и Полицијска испостава Калуђерица
ВРЕМЕ ПОСЕТА	28. мај 2020. године (ПС Гроцка) и 10. јун 2020. године (ПИ Калуђерица)
ОСНОВ ПОСЕТА	Послови НПМ, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ЦИЉ ПОСЕТА	Праћење спровођења препорука из Извештаја о посети Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (СРТ) Републици Србији из 2017. године
ВРСТА ПОСЕТА	Редовне посете, по Плану посета за 2020. годину
НАЈАВА ПОСЕТА	Ненајављене посете
ПОСЕТЕ ОБАВИО	Заштитник грађана
САСТАВ ТИМА	Вођа тима: др Наташа Тањевић, заменица заштитника грађана Члан тима: Марко Анојчић Заштитник грађана/Одељење Националног механизма за превенцију тортуре

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Иако су посете биле ненајављене, сви полицијски службеници су остварили сарадњу са мониторинг тимом НПМ и омогућили остваривање мандата НПМ. Члановима мониторинг тима пружене су тражене информације, омогућен обилазак просторија и увид у затражену релевантну документацију о задржавању лица и примени полицијских овлашћења.

ТОК ПОСЕТЕ

На почетку посета представљен је мандат НПМ, план и циљ посете, након чега је обављен разговор са затеченим полицијским службеницима, обилазак службених просторија и увид у релевантну документацију. Потом је тим обишао просторије за задржавање и извршио увид у документацију о задржавању лица. На крају посете, НПМ је изнео прелиминарна запажања дежурним старешинама.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА СРТ

1. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује органима Републике Србије да направе засебан складишни простор за све заплењене предмете у свакој полицијској станици, почев од седишта полицијских управа. Истовремено, они треба да обезбеде да сво оружје и други предмети заплењени током кривичних истрага буду унети у посебан регистар, и обележени на одговарајући начин (наводећи случај на који се односе) и одложени у засебан складишни простор. Заплењени уређаји за електро-шокове, боксери, палице за бејзбол, електрични продужни каблови, итд. никада не треба да се држе у просторијама у којима се саслушава или држи лице лишено слободе.

НАЛАЗ НПМ:

У ПС Гроцка одузети предмети се привремено чувају у једној од просторија за задржавање која у дужем временском периоду није у функцији. Просторија је уредна, а предмети су означени тако да се могу повезати са књигом евиденције одузетих предмета и делом из ког потичу. Затечено је неколико неозначених предмета за које не постоје подаци из кога дела потичу. Одузете психоактивне супстанце чувају се у посебном сефу/металној каси.

Запослени су тиму НПМ показали просторију коју су наменили за чување одузетих предмета и представили начин на који ће бити предузете активности на оспособљавању ове просторије за ту намену.

У ПИ Калуђерица, просторија у којој се чувају одузети предмети није искључиво за ту намену, с обзиром на то да се, због недостатка простора у целој ПИ, у истој на полици чува архивирана документација. Просторија је уредна, а предмети означени тако да се могу повезати са књигом евиденције одузетих предмета и делом из ког потичу. Нису затечени неозначени предмети. Одузете психоактивне супстанце чувају се у посебном сефу/металној каси.

Књига евиденције о одузетим предметима садржи следеће податке: назив предмета, датум одузимања предмета, име лица од кога је предмет одузет, опис предмета, име лица тј. полицијског службеника који је одузео предмет и из које је полицијске станице и број захтева за одузимање предмета.

Обиласком и прегледом канцеларија криминалистичких инспектора тим НПМ није ни у једном орману и простору у канцеларији затекао нестандартне предмете.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

ПС Гроцка ће у будућем раду све одузете предмете који потичу из кривичног дела на одговарајући начин обележавати (са назнаком случаја на који се односи) и уносити у Књигу евиденције одузетих предмета.

2. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује да се полицијски службеници редовно подсећају на ова основна начела, укључујући практичне вежбе. Надаље, свака употреба силе од стране службених лица за спровођење закона треба да буде правилно документована (опис чињеница, наведене све повреде, да ли је лице лишено слободе одведено у болницу, итд.).

НАЛАЗ НПМ:

Увидом у документацију утврђено је да од средстава принуде полицијски службеници најчешће примењују средства за везивање. Од почетка 2020. године у ПС Гроцка евидентирано је 12 случајева употребе средстава принуде, од чега су у свим случајевима употребљена средства за везивање. У ПИ Калуђерица полицијски службеници такође од средстава принуде најчешће примењују средства за везивање, с тим да је од почетка године у два случаја било и употребе физичке снаге.

У предметима о употреби средстава принуде, у које је НПМ извршио увид, поступак оцене оправданости и правилности употребе средстава принуде у највећем броју случајева спроведен је на прописани начин, на основу чињеница од значаја за оцену оправданости и правилности њихове употребе. Извештаји полицијских службеника о употреби средстава принуде су детаљни и пружају податке на основу којих је могуће дати такву оцену, будући да садрже детаљан опис догађаја, разлоге и законски основ за употребу средстава принуде, време, место, врсту и начин употребе средстава принуде, име лица према коме је средство употребљено, имена службеника који су употребили средство принуде, евентуалне последице употребе и друге прописане податке. Ипак, у два предмета о употреби средстава принуде у ПС Гроцка у која је извршен увид уочено је да непосредни руководилац није дао оцену о томе да ли је оправдано, односно правилно употребљено средство принуде.

Описи догађаја у извештајима обухватају радње лица приликом пружања отпора или напада или покушаја бекства, начину упозорења лица да ће према њему бити употребљено средство принуде или разлозима због којих то није могло бити учињено, радњама лица након упозорења, започињању употребе средстава принуде, радњама које је предузео полицијски службеник и начину на који је употребио средство принуде, престанку пружања отпора или другог основа за примену средстава принуде и престанку њихове употребе.

Евиденција о употреби средстава принуде се води у електронској и писаној форми. Уз документацију о примени средстава принуде се најчешће прилаже и службена белешка полицијског службеника, који је применио средства принуде, о томе да ли лице према коме је примењено средство принуде има примедби на поступање полицијских службеника. Тим НПМ је уочио да нема писаних изјава лица над којим је примењено средство принуде у вези са околностима њене употребе и настанку повреда, али полицијски службеник обавља разговор са лицем у којем га поучава на право да поднесе притужбу и о томе сачињава службену белешку коју потписује.

Тим НПМ сматра да је узимање овакве изјаве неопходно за ваљану оцену оправданости и правилности употребе средстава принуде, нарочито у ситуацијама када, поред полицијских службеника и лица према коме су средства принуде употребљена, нема других сведока догађаја. Поред тога, потребно је узимати и писане изјаве евентуалних сведока догађаја, како би поступак оцене оправданости и правилности употребе средстава принуде био спроведен на основу свих доступних чињеница и околности од значаја за давање такве оцене и на што објективнији начин.

Увидом у документацију из претходне године у ПС Гроцка, у једном предмету затечен је и записник Комисије МУП од 29. октобра 2019. године о разматрању околности употребе средстава принуде уз закључак да су средства принуде оправдано и правилно употребљена.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

У ПС Гроцка у свим извештајима о примени средстава принуде непосредни руководиоци ће дати оцену о томе да ли је полицијски службеник оправдано, односно правилно употребио средство принуде.

3. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет понавља своју препоруку да министар унутрашњих послова, директор полиције и начелници полицијских управа пошаљу снажну поруку да је неадекватно поступање према лицима лишеним слободе противзаконито, непрофесионално и да подлеже одговарајућим санкцијама. Ову поруку треба понављати у одговарајућим временским размацама на нивоу полицијских управа. Надаље, надлежни органи треба да обезбеде да сви наводи о неадекватном поступању буду предмет истраге, и да виши службеници сnose командну одговорност за своје обавезе.

НАЛАЗ НПМ:

Од почетка године није било притужби на поступање полицијских службеника.

4. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује да органи Републике Србије делују тако да обезбеде да криминалистички инспектори обављају своје дужности у складу са одговарајућим одредбама Законика о кривичном поступку. У ту сврху потребно је редовно организовати стручно оспособљавање за ове службенике, које треба да обухвати одговарајуће технике саслушања и истраге, као и спречавање неадекватног поступања. Уопштено говорећи, Комитет жели да буде обавештен о различитим елементима који чине саставни део ригорозне процедуре запошљавања полицијских службеника. Надаље, органи Републике Србије треба да успоставе наменске просторије за саслушање, опремљене аудио и/или видео опремом за снимање полицијских саслушања.

НАЛАЗ НПМ:

Криминалистички инспектори, осим кроз едукацију током школовања, нису похађали посебне обуке о техникама саслушања и понашања током саслушања. Обуке које су похађали поједини полицијски службеници односе се на поступање према малолетницима и спречавање насиља у породици, а у вези са наведеним поседују и сертификате. Ниједан полицијски службеник није похађао обуку за поступање према лицима са менталним сметњама.

Утврђено је да не постоје наменске просторије за саслушање, опремљене аудио и/или видео опремом за снимање саслушања осумњичених, сведока и жртава/оштећених. Саслушање се обавља у канцеларијама криминалистичких инспектора.

НПМ похваљује чињеницу да у ПС Гроцка постоји посебна просторија за саслушање малолетних лица, чији ентеријер је прилагођен узрасту малолетника.

НПМ похваљује чињеницу да је ПС Гроцка у сарадњи са Центром за социјални рад, Домом здравља „Миливоје Стојковић“ и Градском општином Гроцка сачинила Информацију за грађане о томе коме и како пријавити случајеве насиља у породици и упознала их са активностима и надлежношћу надлежних органа и контакт телефонима на које могу да пријаве насиље.

У Извештају о посети Полицијској управи за Град Београд НПМ је упутио препоруке Министарству унутрашњих послова да за полицијске службенике ПУ за Град Београд организује обуке о циљевима и техникама саслушања и понашању током саслушања, да за потребе снимања саслушања у полицијским станицама ПУ за Град Београд опреми одговарајућом техничком опремом просторије предвиђене за ту намену и да за полицијске службенике организује обуке о поступању према лицима са менталним сметњама,³ с обзиром на утврђено стање у свим полицијским станицама које су обухваћене тим извештајем.⁴ У Извештају је наглашено да би у одговору о поступању по овим препорукама НПМ желео да добије детаљне и конкретне информацију и то:

1. Да ли је програмом стручних обука полицијских службеника за 2020. годину предвиђено спровођење обуке криминалистичких инспектора полицијских станица у саставу ПУ за Град Београд о техникама саслушања приликом испитивања осумњичених? На који начин ће се обука спроводити? За колико криминалистичких инспектора ПУ за град Београд је планирано да похађају наведену обуку?
2. Да ли су за 2020. годину планирана и опредељена средства за опремање техничком опремом посебних просторија за саслушање лица у полицијским станицама ПУ за Град Београд? Колико средстава је предвиђено за те намене? Опремање којих полицијских станица потребном техничком опремом за аудио и видео снимање поступака саслушања лица је планирано за 2020. годину?

НПМ очекује да ће у одговором Министарства бити обухваћене све полицијске станице ПУ за Град Београд, па и ПС Гроцка.

5. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет позива органе Републике Србије да обезбеде да сва лица лишена слободе од стране полиције, из било ког разлога, добију право да обавесте блиског сродника или треће лице по свом слободном избору о својој ситуацији од самог почетка лишења слободе (тј. од тренутка довођења у полицијску станицу). Такође, задржана лица треба да добију повратне информације о томе да ли је блиски сродник или друго лице обавештено о чињеници да су задржана.

НАЛАЗ НПМ:

Према службеним наводима, лица лишена слободе се о томе да имају право да о њиховом лишењу слободе буде обавештен члан породице или блиско лице обавештавају на исти начин као и о праву на браниоца – усмено, приликом лишења слободе или довођења у ПС, као и путем писаног обавештења о правима, које им се уручује у ПС. Увидом у предмете о задржавању, утврђено је да полицијски службеници или омогућавају задржаном лицу да само контактира и обавести члана породице или блиско лице о задржавању или они обавештавају трећа лица о задржавању њиховог члана породице или блиског лица на број телефона који им дао задржано лице. Након обављеног телефонског разговора о томе дају повратну информацију задржаном лицу и у записнику о задржавању констатују да је обавештено треће лице и које, али не и време када је то лице обавештено.

Надлежни центар за социјални рад се обавештава уколико се задржава малолетно лице, уколико је лице задржано због насиља у породици, уколико је лице стављено под старатељство, као и уколико се лице лишено слободе само стара о малолетном или

³ Извештај о посети Полицијској управи за Град Београд, бр. 412-7/20 од 8. маја 2020. год.

⁴ Полицијске станице Чукарица, Раковица, Звездара, Палилула, Врачар и Земун.

другом лицу. Службена лица су сарадњу са центром за социјални рад оценила као веома добру.

НПМ похваљује чињеницу да су полицијски службеници који раде са малолетницима успоставили континуирани дијалог и сарадњу са надлежним центром за социјални рад са којим једном месечно одржавају састанке у циљу размене информација и унапређења поступања према овим лицима.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

ПС Гроцка и ПИ Калуђерица ће у случајевима задржавања грађана у записник о задржавању унети податак о томе када је члан породице или блиско лице обавештено о његовом лишењу слободе.

6. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет позива органе Републике Србије да предузму кораке да обезбеде да се право приступа браниоцу делотворно примењује од самог почетка лишења слободе од стране полиције.

НАЛАЗ НПМ:

Према наводима полицијских службеника, сви грађани се упознају са њиховим правима, зависно од својства у ком долазе или су доведена, а под тиме се подразумева и право на приступ адвокату. Обавештење о праву на браниоца се даје прво усмено, тако да о том праву буду обавештена и лица која одбијају да узму или прочитају писано обавештење о правима, као и лица која су неписмена.

У документацији у коју је НПМ извршио увид се налазе писмена обавештења о правима доведеног/задржаног/ухапшеног лица (међу њима и право да узме браниоца који ће присуствовати саслушању).

7. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује да органи Републике Србије обезбеде да се начело лекарске поверљивости строго поштује у светлу горе наведених запажања. У том циљу и у складу са тим треба адекватно изменити и допунити Упутство о поступању полицијских службеника према доведеним и задржаним лицима.

НАЛАЗ НПМ:

У предметима у којима је тим НПМ извршио увид констатовано је да се у ПС Гроцка не обавља обавезан лекарски преглед за доведена, односно задржана лица, пре одређивања задржавања, већ да се лекарски преглед обавља током задржавања ако то захтева задржано лице, док је у документацији ПИ Калуђерица тим НПМ утврдио да се у већем броју случајева обавља обавезан лекарски преглед за доведена, односно задржана лица, пре одређивања задржавања. Према наводима, полицијски службеници у ПС Гроцка не присуствују прегледу, изузев на захтев лекара, док у ПИ Калуђерица полицијски службеници углавном присуствују прегледу. Податак о томе да је лекар захтевао присуство полицијских службеника се посебно не евидентира. Лекарски извештај се не одлаже у предмет већ се даје лицу. У документацији у коју је тим НПМ извршио увид, нису затечени лекарски извештаји.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

Полицијски службеници у ПИ Калуђерица ће присуствовати лекарским прегледима задржаних лица искључиво на захтев лекара, из безбедносних разлога.

ПС Гроцка и ПИ Калуђерица ће обезбедити да полицијски службеници у записнику о задржавању лица писмено констатују податак о томе да ли су били присутни лекарском прегледу задржаног лица, садржину евентуалног упозорења на безбедносне ризике датог лекару и чињенице које су биле одлучне за то.

8. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује да се свим задржаним лицима обезбеде информације, укључујући и у писаном облику на одговарајућем језику који разумеју, о својим правима од самог почетка њиховог задржавања.

НАЛАЗ НПМ:

Увидом у документацију утврђено је да се при довођењу у полицијску станицу, лицу уручује писмено „Обавештење о правима доведеног лица“ а затим и „Обавештење о правима ухапшеног/осумњиченог“, што лице потписом потврђује. О правима која има током задржавања лице се обавештава када му се саопшти да ће бити задржан, такође писменим путем. Дешава се и да лица одбију да приме ово обавештење или да одбију да потписом потврде да су га примила. У таквим случајевима на писаном обавештењу о правима полицијски службеник бележи да је лице одбило да прими писано обавештење или да је одбило да потписом потврди да га је примило.

9. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује да органи Републике Србије предузму делотворне кораке за стварање јединственог електронског система евиденције о задржавању лица који је свеобухватан и делотворан за евидентирање горе наведених информација о времену које задржано лице проведе у полицијској станици.

НАЛАЗ НПМ:

Увидом у записнике о задржавању лица НПМ је утврдио да се поступа по наведеној препоруци. Постоји јединствен електронски систем евидентирања података од значаја за поступање према задржаном лицу и остваривању његових права током задржавања, у којем се евидентирају све информације о времену које задржано лице проведе у полицијској станици, као и све активности у вези са задржаним лицем.

10. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет препоручује да се предузму кораци како би се обезбедило да просторије за задржавање у полицијским станицама буду оспособљене за боравак дужи од неколико часова и да се обезбеде услови у смислу услова и хигијене, добро осветљење, чиста ћебад и душеци. Комитет би желео да буде обавештен о корацима које ће органи Републике Србије предузети да се такво стање обезбеди у свим посећеним полицијским станицама.

НАЛАЗ НПМ:

У ПС Гроцка постоје две просторије за задржавање, с тим да једна није у функцији, што је означено на вратима исте и као што је речено, тренутно се користи за чување одузетих предмета. Просторија за задржавање која је у употреби налази се у веома лошем стању. Тим НПМ овом приликом неће указивати на недостатке, односно материјалне услове у

овој просторији јер је током посете обавештен да истог дана када је посета обављена почињу радови на адаптацији просторије, у складу са Правилником о условима које треба да испуњавају просторије за задржавање лица.

Тим НПМ ће по завршетку радова поново посетити ПС Гроцка како би извршио увид у начин на који је просторија за задржавање адаптирана, односно да ли су унапређени услови за боравак задржаних лица.

НПМ би од Министарства унутрашњих послова желео да добије информације о току радова на адаптацији просторија за задржавање у ПС Гроцка.

У ПИ Калуђерица постоје две просторије за задржавање, које су у лошем стању. У свакој се налази по једна дрвена клупа, опремљена ћебадима и постељином, која делује чисто. Зидови делују оронуло и приметно је да нису кречени у дужем временском периоду. Доток природне светлости је слаб, прозори не могу да се отворе, а вештачко осветљење чине сијалице (неонке) које су постављене изнад улазних врата и заштићене су металном плочом са рупама. Јачина вештачког светла је задовољавајућа. Хигијена просторија је такође задовољавајућа.

На захтев из јуна 2019. године,⁵ Министарство унутрашњих послова је обавестило НПМ о листи приоритета за адаптацију 130 просторија за задржавање, која је сачињена на основу препорука ЦПТ и НПМ. На листи приоритета се налази 38 просторија за задржавање у ПУ за Град Београд.⁶

НПМ би од Министарства унутрашњих послова желео да добије информацију да ли су просторије за задржавање у ПИ Калуђерица у плану адаптације просторија.

Без обзира на то, постојећи материјални услови у просторијама за задржавање у ПИ Калуђерица би се морали редовно одржавати.

ПРЕПОРУКЕ из посете НПМ 2020. године

ПИ Калуђерица ће обезбедити комплетну опрему за легајеве у просторијама за задржавање (душек, јастук, јастучницу, чаршав, ћебад и навлака за ћебе) и исту ће, редовно, одржавати чистом.

ПИ Калуђерица ће обавити кречење просторија за задржавање.

Све просторије су покривене видео надзором. Употреба камера у просторијама за задржавање је видно назначена на улазним вратима у заједнички ходник просторија и на улазним вратима просторија. Надзор се обавља на монитору који је смештен у просторији дежурне службе. Видео записи се чувају дуже од 30 дана. Не постоји аларм/дугме за позивање страже, али полицијски службеници наводе да често обилазе задржана лица.

⁵ Акт НПМ бр. 419-9/20.

⁶ Акт Министарства бр. 214-2385/18-14 од 19. јуна 2019. год.

Просторије су димензија 2m x 3,5m x 3m, односно површина им је 7m². Као такве, оне су довољно простране за боравак највише једног лица, да би биле у складу са пожељним нивоом који захтев СРТ:

Питање шта су то разумне димензије полицијске ћелије (или било којег другог типа смештаја притвореника/затвореника) је врло сложено. Приликом прављења те процене треба узети у обзир многе факторе. Међутим, делегације ЦПТ су сматрале да постоји потреба за основним смерницама у тој области. Тренутно се користи следећи критеријум (који се више сматра за пожељни ниво, а не за минимални стандард) приликом процене полицијских ћелија намењених једној особи за боравак дужи од неколико сати: величине од 7 квадратних метара, са 2 или више метара од зида до зида, 2,5 метра између пода и плафона.⁷

Поред тога, у просторијама се налази по један лежај, а лица често преноће у њима. Ипак, полицијски службеници наводе да се дешава да у просторијама буде смештено и више од једног лица јер им задржана лица доводе друге полицијске станице, које немају где да их сместе. Како је објашњено тиму НПМ, у евиденцији просторија за задржавање ПИ Калуђерица се води да може да прими укупно 5 лица, иако фактички постоје услови за највише 2. Напоследку, боравак више од једног лица у овој просторији је споран не само због њене величине, већ и материјалних услова, о којима је било речи у ставу горе.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

У просторије за задржавање ПИ Калуђерица неће се смештати више од по једног задржаног лица.

У просторијама не постоји мокри чвор, већ се налази у посебној просторији у ходнику. Мокри чвор чини чуваца са испирачем. У истој просторији је лавабо, са славином са водом. Хигијена је на задовољавајућем нивоу.

НПМ је упознат са тим да хигијену у тоалету и свим просторијама у ПИ Калуђерица одржавају запослени, с обзиром на чињеницу да због недовољног броја радника на одржавању хигијене, исти нису у могућности да свакодневно долазе у ПИ Калуђерица и обављају чишћење.

Став НПМ је да је у циљу правилног поступања полицијских службеника према лицима лишеним слободе и другим грађанима потребно обезбедити адекватне услове за њихов рад, односно да је потребно створити услове рада који полицијским службеницима омогућују адекватно вршење њихових послова. Уз разумевање околности да могу да се догоде ситуације када је, у недостатку радника на одржавању хигијене, у датом тренутку потребно да полицијски службеници обезбеде адекватне хигијенске услове за боравак задржаних лица, мишљење НПМ је да је неприхватљиво да полицијски службеници поред обављања својих радних задатака редовно обављају и послове на одржавању хигијене просторија за задржавање, тоалета и других просторија у ПИ Калуђерица.

⁷ Стандарди СРТ: Полицијски притвор, СРТ/Inf (92) 3, пар. 43.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

Министарство унутрашњих послова ће обезбедити раднике за одржавање хигијене просторија у ПИ Калуђерица.

11. ПРЕПОРУКА СРТ:

- Комитет понавља своју препоруку да треба предузети кораке да се обезбеди да сва задржана лица добијају воду и храну, укључујући бар један комплетан оброк, у одговарајућим временским размацама, као што је предвиђено прописима Републике Србије. Такође, лица задржана у полицији 24 часа или дуже треба да имају могућност да изађу у шетњу.

НАЛАЗ НПМ:

Свим задржаним лицима је доступна вода за пиће и обезбеђена исхрана. Први оброк задржаним лицима се обезбеђује након 6 сати, а уколико се задржавају дуже од 12 сати обезбеђују им се три obroка дневно. Ипак, исхрана свих лица, па и оних на задржавању до 48 часова, се састоји искључиво од конзервиране хране. У свим записницима о задржавању лица у које је мониторинг тим НПМ извршио увид затечени су подаци о томе да је лицу понуђен оброк, односно да је обедовало или да је одбило понуђени оброк.

ПРЕПОРУКА из посете НПМ 2020. године

ПС Гроцка и ПИ Калуђерица ће свим лицима која се задржавају дуже од 12 сати обезбедити барем један комплетан оброк.

Задржана лица се не изводе на свеж ваздух током задржавања. Према речима полицијских службеника, за наведено не постоје услови, али се задржана лица повремено изводе из просторије за задржавање, у ходник.